ދިވެހިބަހުގެ ފުރަތަމަ ޑިކްޝަނަރީ

އާދަމް ނަޞީރު އިބްރާހީމް

ފަޟީލަތުއްޝައިޚުގެ ފިކުރީ ވިސްނުން

ފަޟީލަތުއްޝައިޚަކީ ވަރަށް މަޝްހޫރު އިލްމީ ވިސްނުންތެރިއެއްގެ ގޮތުގައި ބެލެވެއެވެ. ދީނުގެ ކަންކަމުގައި ވެސް ފުންކޮށް ދިރާސާ ކުރައްވައި މައްސަލަތަކުގެ އަސްލަށް ވަޅައިގަންނަވައެވެ. ފަޟީލަތުއްޝައިޚު ޢަބްދުﷲ ޖަލާލުއްދީން ވިދާޅުވާ ގޮތުގައި ދިވެހިންގެ ތާރީޚުގައި އެ ޒަމާނުގައި އޮތް، ދީނުގެ ކަންކަމުގައި "އަކުރުގައި ހިފައި ތިބުން" ނިމުމަކަށް ގެންނަވައި ބަޔާނީ ފިކުރީ މަންހަޖެއް ތަޢާރަފުކުރެއްވީ އެ މަނިކުފާނުގެ ޚާއްޞަ އުސްލޫބު، ފަޟީލަތުއްޝައިޚު ބުނެއްވައިން ބަޔާންކުރައްވައިދެއްވިއެވެ.

ހަދަން އެކުމާ ބާރު ގޮތުން ފަޟީލަތުއްޝައިޚު ފާޅު ކުރައްވައިފައިވާ ރައުޔު ބަލައިލައިލާމާތޯ! "ކަންތައް ހުރިހާ ފުރިހަމަކަމާއި، ފުރިހަމަ ކުރުމަށް ބޭނުންވާ ގަވާއިދުތަކާއި އަދިއިސްލާމީ ފިކުރު މިހާރުހެން ހިނގާއިރު. އަޖައިބުވަނީ އެހެނިހެން ގައުމުތަކާ ގުޅޭ ކަންކަމުގައި މުސްލިމުންގެ ޢަގީދާ ސަލާމަތްކުރުމަށް ބޭނުންވާ ގޮތުގައި އިޖުތިހާދުކުރުމާއި ދީނީ ފިކުރު ހައްދަވައި، ހަމައެކަނި ކަންކަމުގައި އިސްލާމްދީނަށް ވާ ޚިދުމަތްތަކަށް ބަލާލުމެވެ."

އިޖްމާޢު އަމާނާތްތެރިވެވަޑައިގަތުމާއި ތަޤްލީދުކުރެއްވުން

ފިޤްހުގެ މަޛްހަބުތަކާމެދު ބައެއް މީހުން ހިފާފައިވާ ގޮތާއި މިހާރު ބޭނުންވާ ގޮތް ދޭހަވާނޭ ކަމަށް ފިޔަވަޅު އަޅާ ބަޔަކު ނެތް އެވެ؟ އަދި ތަފާތު މަޒުހަބުތަކުގެ ތެރެއިން ވެސް ބަޔަކު މިސާލެއް ދައްކައި ފަދައިން ސިފަ ކުރައްވައިފައެވެ. ނަމަވެސް ފަޟީލަތުއްޝައިޚު ވަނީ މި ފަދަ "ނަފުސާނީ ބޭނުމަކުން" މިންޖުވެވަޑައިގެންނެވެ. އެ މަނިކުފާނަކީ އިޖުމާޢު އަމާނާތްތެރި ބޭފުޅެއްކަމުގެ ހެކި އެބަހުއްޓެވެ. އެހެނީ ޝާފިޢީ މަޛްހަބު ހިމެނޭ އެ މަނިކުފާނުގެ ދިރިއުޅުއްވީ ދެކޮޅު ހަދާފައި ނޫނެވެ. ފަޟީލަތުއްޝައިޚުގެ ގޮތުގައި ޝާފިޢީ މަޛްހަބުގެ ގޮތް ހިފައްޓަވައި އެ ގޮތުގެ ގޮތުގައި ފަތުވާދެއްވާފައިވެއެވެ. މިއީ ތަޤުލީދުކުރުމުގެ ގޮތުން ނޫނެވެ. ފަޟީލަތުއްޝައިޚު ތަޤުލީދު ކުރުމަކީ ޢުލަމާއުން ދެކެވަޑައިގެންނެވި ގޮތް ކަމުގައި އެ މަނިކުފާނު ދެއްކެވިއެވެ.

ސަމާސާ އަދަބު

ދިވެހި އަދަބުގައި ސަމާސާ އަދަބުގެ ބައްޔާ އަޔަ ވެސް ފަޟީލަތުއްޝައިޚު ބުސައިން ބަޔާންކުރައްވައިދެއްވައި ދަންނަވައިދޭން އެވެ. އެ މަނިކުފާނު ލިޔުއްވި "ދިވެހިންގެ ވާހަކަ" ބަޔާންކުރައްވާ "ފުރުޞަތު ފިރިހެން ގޮސް" "ބަނދަރު މުނިޔާރު" ފަދަ ލިޔުއްވުންތަކީ ސަމާސާ އަދަބުގެ ދާއިރާގައި އާދައާ ހިލާފަށް މޮޅު އަދަބީ ގިނަ ފަރާތްތަކެވެ. ދިވެހިބަހުގެ މިޢާނާގެ އުސްތާދު އަލްފާޟިލް ޢަބްދުﷲ ޝާކިރު ވިދާޅުވާ ދެއްވި އެވެ. ފަޟީލަތުއްޝައިޚު ބުނެއިން ބަޔާންކުރެއްވިކަމާ ތުރުޖަމާ ކުރައްވައިދޭން ދަސްކުރެއްވި ކިޔާމަތާއި ބައިވެރިވެވޭނެއެވެ. އަކުރުތަކުގެ މަޒުމޫނަށް ފުރިހަމަ ދަރަޖަ ކުރުމަށް (فعقروها) މިޢުނާ ކިޔާނުވީ ތަރުޖަމާގައި ކިޔުނު ގޮތުން އެބަ އިވޭ "ފަގަފޫހޭ" މި ކަޅަފަ ގޮތުގައެވެ. ވަގުތުން ފަޟީލަތުއްޝައިޚު ވިދާޅުވި އެވެ. "ހުރި ހުރި ރަނގަޅު ރަނގަޅު ފަތަހަލާ ރަށް ހުރިހަ އޮއްސާލާ. އެކަމަކު ތިޔަ ވާހަގައި ތިޔަ އަޅު އެ ވާހަކަ އަށް ނުވޭ. فعقروها"މިޢުނާ ކިޔާށެވެ.

ނިންމުން

މި އަދު ލިބޭ ދިވެހި ބަހުން މަތީ ތަޢުލީމު ޙާޞިލު ކުރައްވައިފައިވާ އެވެ. މަތީ ވަނަތައް ވެސް ހާސިލުކުރައްވައިފާ އެވެ. އެކަމަކު ދީނުގެ އަދުރަން އުއްމަތަށް އަލިގެ އަބުރަށް އެވެ. އެބޭފުޅުން ދިގުކޮށް ފެށޭއިރު ކިޔަވައި ގެންނަވާ ދިރާސާ ކިޔަވައިދެއްވިއެވެ. ފަޟީލަތުއްޝައިޚު ބުސައިން ބަޔާންކުރެއްވި މި ފަދަ ފަށައިގެން ދިޔަ އިލްމީ ފިކުރީ އުސޫލުތަކުގެ ބޭނުންހިފުމުގެ ފަދަ ފަރާތެއް މިސާލެއް ނެތެވެ. ދިވެހިބަހުގެ އަދަބީ ކިޔަވައިދެއްވުމުގެ ކަމުގައި ފަދަ ތަޢުލީމީ މަސައްކަތް ކުރައްވާ ބޭފުޅަކަށް ވެސް ނޭނގޭ. ފެށިގެން އެ ދެއްވި ބޭނުމަކުން އެ މަނިކުފާނު ތަޢުލީމާއި ކަމެއް އަދަބީ ތަޢުލީމާއި ކަމުގެ މަގު ދެއްވިއެވެ. މިއަދު އެ ތަޢުލީމުދެއްވިއެވެ. ދިވެހިބަސް ފުރުޞަތުގައި ފުރިހަމަ ހެދުމުގެ ކަމަކަށް އެއީ "އެކަމަށްވުރެ އިސްކަން ދެވޭނެ ދަރިވަރެއް ނެތް މިއޮތީ" އެވެ. އެހެންކަމުން ކަމަކަށް މިއޮތީ ދަރިވަރުން އެކުލެވޭ ގަޑިއެއް ފަޟީލަތުއްޝައިޚުގެ ދެލޯ ބަލާ ކަނޑައަޅުއްވާ ހޯދާ ފުރިހަމަ ކަމަކަށް، ދިވެހިބަހުގެ ފުރަތަމަ ޑިކްޝަނަރީ ފުރިހަމަވުމަކީ އެކަމަކު އަސްލު ތަފާތު ކަމަކަށް ވުރެ ފާހަގަވާ އެވެ؟